

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

ДУНАС О. І.,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри європейського права
(Львівський національний університет
імені Івана Франка)

УДК 341.217

**ПРАВОВА ПРИРОДА ПРИВІЛЕЇВ ТА ІМУНІТЕТІВ БАГАТОСТОРОННЬОГО
АГЕНТСТВА ГАРАНТУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙ (БАГІ)**

Стаття присвячена дослідженню основних особливостей правової природи привілеїв та імунітетів Багатостороннього агентства гарантування інвестицій (БАГІ). Особливу увагу зосереджується на аналізі судового імунітету БАГІ, імунітету архівів, майна й активів, а також привілеїв у сфері оподаткування та забезпечення офіційних зносин.

Ключові слова: Багатостороннє агентство гарантування інвестицій (БАГІ), міжнародні фінансові організації, привілеї та імунітети, судовий імунітет, імунітет майна та активів від виконавчих дій, недоторканість архівів, звільнення від оподаткування.

Статья посвящена исследованию основных особенностей правовой природы привилегий и иммунитетов Многостороннего агентства гарантирования инвестиций (МАГИ). Особое внимание уделено анализу судебного иммунитета МАГИ, иммунитета архивов, имущества, активов, а также привилегий в сфере налогообложения и обеспечения официальных отношений.

Ключевые слова: Многостороннее агентство гарантирования инвестиций (МАГИ), международные финансовые организации, привилегии и иммунитеты, судебный иммунитет, иммунитет имущества и активов от исполнительных действий, неприкосновенность архивов, освобождение от налогообложения.

The article is dedicated to the research of privileges and immunities of the Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA). Separate attention is attracted to the analysis of the immunity from legal process, immunities of property, assets and archives of the MIGA, privileges in the sphere of taxation and official communications.

Key words: Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA), privileges and immunities, immunity from legal process, immunity of property and assets from executive actions, inviolability of archives, exemption from taxation, official communications.

Вступ. У результаті активізації загальних процесів глобалізації, а також посилення політичної й економічної взаємозалежності країн світу міжнародні валютно-фінансові та кредитні організації посідають дедалі важливіше місце в системі міжнародних відносин.

З огляду на сучасні тенденції розвитку співробітництва держав у сфері регулювання валютно-фінансових, кредитних та економічних зносин, особливо активні дискусії точаться навколо правової природи привілеїв та імунітетів Багатостороннього агентства гарантування інвестицій (далі – БАГІ).

Окремі з окреслених теоретичних та практичних аспектів порушених питань розглядалися такими науковцями, як: Є. Шибасва, В. Шумілов, К. Амерасінгх, Е. Аречага, М.Дж. Бейкер, Ш. Розен, Д.В. Боует, П. Жюйар, Д. Карро, Х. Вайл, Л. Оппенгейм, Н. Сінгх, В. Фрідман, Г. Шермерс.

Постановка завдання. Об'єктом дослідження є теоретичний та практичний аспекти відносин, які виникають у процесі реалізації правових норм, що регламентують правову природу привілеїв та імунітетів БАГІ в міжнародному праві.

Предметом дослідження є норми, що регламентують основні особливості правової природи привілеїв та імунітетів БАГІ.

Результати дослідження. БАГІ засноване 1988 р. як організація групи Всесвітнього банку, фінансово незалежна від Міжнародного банку реконструкції та розвитку (далі – МБРР). Установча конвенція про заснування БАГІ укладена 1985 р. на сесії МБРР у Сеулі. [1].

Конвенція про заснування БАГІ визначає його цілі діяльності, а саме: заохочення іноземних інвестицій у виробничу сферу (особливо в країнах, що розвиваються, як доповнення до діяльності інститутів групи Всесвітнього банку), а також надання гарантій, серед яких страхування та перестрахування некомерційних ризиків, до таких ризиків, зокрема, належать експропріація або аналогічні заходи, що вживаються державними органами, війна, революція і внутрішньополітичні заворушення, на інвестиції однієї держави-члена БАГІ в іншій [1].

Основними функціями БАГІ є: 1) надання обраним інвесторам гарантій від некомерційних ризиків; 2) консультації урядів країн, що розвиваються, щодо розроблення та реалізації стратегій, програм і процедур, які стосуються міжнародного інвестування (через Консультативну службу з питань іноземних інвестицій); 3) пропозиція рекламних послуг та сприяння у веденні діалогів між міжнародними діловими колами і конкретним урядом-організатором зустрічей із питань інвестицій (через Департамент політичних та консультативних послуг); 4) надання технічної допомоги; 5) проведення досліджень, збирання та поширення інформації для сприяння інвестуванню тощо [2, с. 180–181].

Договірний характер привілеїв та імунітетів БАГІ та їх персоналу також забезпечується механізмом їх імплементації у внутрішнє законодавство держав-членів (ст. 49 Конвенції про створення БАГІ) [1].

Так, установчі акти БАГІ передбачають певний обсяг привілеїв та імунітетів для самої організації та для її персоналу (ст. 43 Конвенції про заснування БАГІ) [1].

Перший складник судового імунітету, а саме недоторканість майна та активів незалежно від їхнього місцезнаходження та володіння, виключає конфіскацію, арешт до остаточного ухвалення рішення в судовій справі (ст. 44 Конвенції про заснування БАГІ) [1].

У відповідних положеннях установчого акта БАГІ допускається відмова від привілеїв та імунітетів (ст. 50 Конвенції про заснування БАГІ) [1].

Серед інших аспектів змісту судового імунітету в БАГІ заслуговує на увагу заборона ініціювання позову проти організації з боку держави-члена або особи, яка представляє її інтереси, що набула широкого визнання в більшості установчих актів міжнародних фінансових організацій (далі – МФО) (ст. 44 Конвенції про заснування БАГІ) [1].

З метою заповнення такого роду прогалин доцільно використати досвід Конвенції про заснування БАГІ, зокрема ст. 45 [1], яка пропонує таку дефініцію терміна «активи»: «під активами слід розуміти активи кредитно-фінансового фонду, а також інші активи, що використовуються фондом у його діяльності».

Окрему категорію серед імунітетів БАГІ становить імунітет архівів, що набув нормативно-правового закріплення у вигляді відповідних положень установчих актів МФО (ст. 46 Конвенції про створення БАГІ) [1].

У практиці МФО загальноновизнаними привілеями є привілеї щодо звільнення майна й активів від обмежень (ст. 45 Конвенції про створення БАГІ) [1]. Важливим складником зазначених привілеїв є його предметна сфера дії. Так, привілеї щодо звільнення майна й

активів МФО підлягають застосуванню в межах, необхідних для здійснення операцій МФО (ст. 45 Конвенції про заснування БАГІ) [1]. Крім привілеїв щодо звільнення майна й активів від обмежень, забезпеченню ефективної діяльності МФО сприяють також привілеї щодо забезпечення офіційних зносин МФО (ст. 46 Конвенції про заснування БАГІ) [1]. Завершеності системі привілеїв МФО додають привілеї у сфері оподаткування, що визнаються більшістю установчих актів МФО (ст. 47 (п. а) Конвенції про заснування БАГІ) [1].

У системі привілеїв персоналу МФО особливу роль відіграють привілеї МФО щодо пересування, що органічно доповнюють привілеї щодо забезпечення офіційних зносин МФО і гарантуються відповідними положеннями установчих актів МФО (ст. 48 Конвенції про заснування БАГІ) [1]. Серед інших привілеїв персоналу МФО, кодифікованих установчими актами МФО, варто згадати привілеї щодо оподаткування (ст. 47 Конвенції про створення БАГІ) [1]. Наступна категорія привілеїв персоналу МФО – інші привілеї, серед яких варто виокремити привілеї стосовно обмежень на в'їзд, привілеї щодо реєстрації іноземців та повинностей національної служби, пільги щодо валютних обмежень, що функціонують для персоналу МФО на умовах і підставах аналогічних для інших держав-членів (ст. 48 Конвенції про створення БАГІ) [1].

Зауважимо, що майно й активи БАГІ, де б і в кого б вони не перебували, не можуть бути піддані обшуку, ревізії, конфіскації, експропріації чи будь-якій іншій формі арешту за рішенням виконавчих чи законодавчих органів. Причому в межах, необхідних для здійснення операцій, передбачених цією Конвенцією, все майно й активи БАГІ звільнюються від будь-яких обмежень, регулювання, контролю й мораторіїв, за умови, що майно й активи, придбані БАГІ як наступником або цесіонарієм власника гарантії, структури, який уклав договір про перестрахування, або інвестора, застрахованої структурою, який уклав договір про перестрахування, звільнюються від відповідних валютних обмежень, положень та контролю, що діють на території цього члена, у межах поширення такого режиму на власника, структуру або інвестора [3].

Імунітет мають архіви БАГІ, як і надання для офіційного зв'язку БАГІ такого ж режиму, як і для офіційного зв'язку МБРР. Усі активи, майно і доходи, а також операції БАГІ звільнюються від будь-яких податків і митних зборів та від здійснення такої сплати. Кошти, що виділяються БАГІ на оплату витрат керівників і їхніх заступників, а також на оклади, платню й інші витрати голови та членів Ради директорів, їхніх заступників, а також президента та персоналу БАГІ, за винятком місцевих громадян, не оподатковуються і під час оподаткування не враховуються.

Крім того, жодні інвестиції, гарантовані або повторно застраховані БАГІ (зокрема, будь-які надходження за ними), а також договори про страхування, повторно застраховані БАГІ, незалежно від того, кому вони належать, не обкладаються жодними податками:

– якщо вони містять дискримінаційний підхід до таких інвестицій або договорів про страхування суто на тій підставі, що вони гарантовані або повторно застраховані агентством;

– якщо єдиним юридичним обґрунтуванням такого оподаткування є місцезнаходження будь-якої установи або ділового об'єкта, що належать агентству.

Всі керівники, директори, їхні заступники, а також президент і персонал БАГІ: 1) не можуть бути піддані судовому переслідуванню через дії, здійснені ними у зв'язку з їхніми офіційними повноваженнями; 2) мають імунітет від обмежень на в'їзд, вимог щодо реєстрації іноземців і повинностей національної служби, мають пільги щодо валютних обмежень, які надаються цими членами представникам, офіційним посадовим особам і службовцям відповідного рангу інших членів; 3) користуються таким же режимом щодо можливостей пересування, який надається цими членами представникам, офіційним посадовим особам і службовцям відповідного рангу інших членів.

Відповідно до ст. 49 Сеульської конвенції, кожен член вживає на своїй території всіх необхідних, відповідно до своїх власних законів, заходів для забезпечення дотримання принципів, викладених у цій главі, докладно інформує Агентство про вжиті ним заходи. Проте

в ст. 50 зазначається, що Агентство може відмовитися від привілеїв та імунітетів в такому обсязі і на таких умовах, які воно визначить, тоді, коли така відмова не завдає шкоди його інтересам. Агентство відмовляється від імунітету будь-якого зі своїх співробітників тоді, коли, на його думку, цей імунітет перешкоджає здійсненню правосуддя і коли відмова від нього не завдає шкоди інтересам Агентства [4].

Згідно з положеннями ст. 35, БАГП здійснює міжнародне співробітництво, зокрема з Організацією Об'єднаних Націй та іншими міжурядовими організаціями, які мають спеціалізовані обов'язки в схожих сферах діяльності [4].

Висновки. Отже, Багатостороннє агентство гарантування інвестицій посідає важливе місце в системі організацій групи Всесвітнього банку, є страховою компанією, що залучає іноземні інвестиції в держави та надає послуги у сфері покращення інвестиційного клімату в країнах реалізації інвестицій.

Список використаних джерел:

1. About MIGA. URL: <http://www.miga.org/sitelevel2/level2.cfm?id=1069>.
2. Міжнародні організації: навчальний посібник / за ред. Ю. Козака, В. Ковалевського. Київ: ЦУЛ, 2003. С. 32–33.
3. Морозов И. Forex: от простого к сложному. 5-е издание. М.: Альпина Паблшер, 2012. 324 с. URL: <https://books.google.com.ua/books?id=4mHP4os38NQC&printsec=frontcover&hl=uk#v=onepage&q&f=false>.
4. Сеульська конвенція про заснування багатостороннього агентства з гарантій інвестицій від 11 жовтня 1985 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_268/conv/find?text=%EE%F2%E2%E5%F2%F1%F2%E2%E5%ED%ED%EE%F1%F2%FC.

МАРЧУК М. І.,

кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри конституційного
і міжнародного права

*(Харківський національний університет
внутрішніх справ)*

УДК 342.5(438)

СИСТЕМА ОРГАНІВ СУДОВОЇ ВЛАДИ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА

Ця стаття присвячена дослідженню проблематики правового врегулювання та організації судової гілки влади Республіки Польща після реформ 2017 р. Наголошується, що відповідно до Конституції судову владу у Польщі здійснюють вільні та незалежні суди (Верховний Суд, суди загальної юрисдикції, адміністративні суди, військові суди), а також трибунали – Конституційний трибунал і Державний трибунал, які утворюють окремий сегмент судової влади.

Ключові слова: *судова влада, Державний трибунал, Конституційний трибунал, суди загальної юрисдикції, правосуддя.*

Статья посвящена исследованию проблематики правового регулирования и организации судебной ветви власти в Республике Польша после реформ 2017 г. Отмечается, что согласно Конституции судебную власть в Польше осуществляют свободные и независимые суды (Верховный Суд, суды общей юрисдикции,

